

Sygn. akt V CZ 81/19

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący)

SSN Marcin Krajewski

SSN Tomasz Szanciło (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E.K.
przeciwko G.P. (poprzednio: K.)
o unieważnienie małżeństwa,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 listopada 2019 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 lipca 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 24 lipca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił osobistą skargę kasacyjną powoda od wyroku tego Sądu wydanego w sprawie z powództwa E.K. przeciwko G.P. (poprzednio K.) o unieważnienie małżeństwa, jako niedopuszczalną (art. 87¹ § 1 k.p.c.), z uwagi na sporządzenie jej osobiście przez stronę, wskazując, że powód nie ma tzw. zdolności postulacyjnej.

W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że w dniu 26 czerwca 2019 r. wpłynęła skarga kasacyjna sporządzona przez powoda, który na pytanie Sądu podał, iż jest to jego osobista skarga „wywiedziona niezależnie od skargi sporządzonej przez jego pełnomocnika”.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył powód, zaskarżając je w całości, podnosząc, że żadnego ze swoich pism składanych do Sądu nie określił jako „osobistą skargą kasacyjną powoda”, tak jak przyjęto w zaskarżonym postanowieniu. Wskazując na ten zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i nadanie sprawie biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w kodeksie postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowanym na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron.

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez m.in. adwokatów lub radców prawnych. Celem tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego, który obejmuje także wniesienie skargi kasacyjnej, jest zapewnienie temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia odpowiedniego poziomu merytorycznego. Sporządzenie skargi kasacyjnej osobiście przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej jest dotknięte brakiem nieusuwalnym i powoduje konieczność odrzucenia skargi bez wzywania do uzupełnienia tego braku (zob. np. postanowienia SN: z dnia 16 marca 2006 r., III CZ 5/06, niepubl., z dnia 5 października 2010 r., IV CZ 67/12, niepubl., z dnia 21 września 2011 r., I CZ 59/11, niepubl., z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 132/11, niepubl.).

We wniesionym przez skarżącego zażaleniu (nazwanego „skargą” - k. 697) nie sposób odnaleźć okoliczności, które mogłyby stanowić uzasadnienie dla jego stanowiska o wadliwości zaskarżonego postanowienia. Oczywistym jest bowiem, że skarga kasacyjna (k. 671) została wniesiona osobiście przez powoda, a zatem nazwanie (określenie) jej w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia „osobistą” skargą kasacyjną powoda nie oznacza nietrafności zrozumienia przez Sąd Apelacyjny intencji złożonego przez powoda środka zaskarżenia, mimo twierdzeń skarżącego w zażaleniu, że „nie określił jej osobistą skargą

kasacyjną powoda, lecz skargą powoda i osobistą skargą powoda do całości meritum tej sygnatury”.

W rozpoznawanej sprawie powód nie miał zdolności postulacyjnej na podstawie art. 87¹ § 2 k.p.c., a więc nie mógł wnieść osobiście skargi kasacyjnej. Musiał zatem skorzystać z pomocy prawnej profesjonalnego pełnomocnika w celu spełnienia wymagania przymusu adwokacko-radcowskiego do wniesienia skargi kasacyjnej, co też nastąpiło (pełnomocnik z urzędu), a pełnomocnik sporządził i wniósł skargę kasacyjną w imieniu powoda. Z uzasadnienia zażalenia skarżącego wynikać by mogło, że oczekiwał on potraktowania jego skargi kasacyjnej jako uzupełnienie skargi kasacyjnej złożonej uprzednio przez jego pełnomocnika z urzędu. Przedstawiona w uzasadnieniu zażalenia argumentacja nie mogła jednak odnieść oczekiwanego przez skarżącego skutku. Skarga kasacyjna nie jest bowiem zwykłym środkiem zaskarżenia, lecz środkiem szczególnym o charakterze ściśle prawnym oraz ograniczonym zakresie podmiotowym, przedmiotowym i czasowym. Jedno z ograniczeń wprowadzono w przepisie statuującym przymus adwokacko-radcowski w postępowaniu kasacyjnym (w tym dla sporządzenia skargi kasacyjnej), którego intencją było - z jednej strony - zapewnienie stronom fachowej pomocy w dochodzeniu ich praw, a z drugiej - ochrona Sądu Najwyższego przed lawiną nieporadnie zredagowanych pism, niezawierających problemów jurydycznych, a jedynie wyrażających niezadowolenie strony z orzeczenia pomimo rozpoznania sprawy w dwóch instancjach sądowych. Dlatego też, to do sądu II instancji, a następnie do Sądu Najwyższego należy ocena, czy wniesione w sprawie pismo, nazwane skargą kasacyjną, spełnia wymagania formalne, określające dopuszczalność tego ściśle prawnego środka zaskarżenia.

W związku z faktem, że w niniejszej sprawie odrębne pisma procesowe, oznaczone jako „skarga kasacyjna powoda”, zostały wniesione zarówno przez powoda (osobiście), jak też i jego pełnomocnika z urzędu, wyjaśnić należy, że zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, wyrażonym tylko na gruncie art. 367 k.p.c. (zatem odnoszącym się tylko do postępowania apelacyjnego), od wyroku sądu I instancji przysługuje stronie jeden środek odwoławczy, niezależnie od tego, w ilu pismach został on wniesiony oraz czy pisma te składała sama strona, czy jej pełnomocnik. Pismo strony (osobistą apelację) można uznać

za uzupełnienie apelacji wniesionej przez pełnomocnika. Wynika to z tego, że w postępowaniu apelacyjnym nie istnieje przymus wniesienia apelacji przez profesjonalnego pełnomocnika, odmiennie niż w postępowaniu kasacyjnym. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym, z uwagi na obowiązujący przymus adwokacko-radcowski, o którym mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c., wykluczona jest możliwość składania pism procesowych, w tym skargi kasacyjnej sporządzonej przez stronę osobiście, ze względu na tzw. brak zdolności postulacyjnej. W efekcie, pozbawia to stronę również możliwości (odmiennie, niż w postępowaniu apelacyjnym) potraktowania jej osobistej skargi kasacyjnej jako uzupełnienia skargi kasacyjnej złożonej przez jej profesjonalnego pełnomocnika.

W tym stanie rzeczy, obowiązkiem Sądu Apelacyjnego było odrzucenie wniesionego środka zaskarżenia, co bezzasadnie kwestionował powód. Jednocześnie zażalenie strony, które nie spełnia ww. wymogów, a więc nie zostaje wniesione przez jedną z osób, o których mowa w art. 87¹ k.p.c., podlega odrzuceniu - jako niedopuszczalne.

W konsekwencji, zażalenie powoda podlegało odrzuceniu, albowiem zostało wniesione przez niego osobiście, co nie spełnia ww. wymogów.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

as]

jw